

Onderzoek wijst uit: grote kans op tekenbeten

Werknemers in bos en natuur lopen een grote kans op een tekenbeet. Dat blijkt uit een onderzoek dat in opdracht van de Commissie Arbeidsomstandigheden van het Bosschap is gehouden. Er werden 1700 vragenformulieren verspreid onder medewerkers van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Provinciale Landschappen, landschapsbeheerorganisaties, bosaannemingsbedrijven en particuliere boseigenaren.

Dat het onderwerp leeft onder de medewerkers blijkt wel uit de respons van 60 procent (1.017 personen). Het grootste deel van de deelnemers is werkzaam als veldmedewerker (18 procent), boswachter (14 procent en bosarbeider (8 procent). Van de ondervraagden gaf 81 procent aan ooit tijdens het werk een of meer tekenbeten te hebben opgelopen. Een tekenbeet kan leiden tot de ziekte van Lyme. In het onderzoek wordt ingegaan op de factoren die samenhangen met het oplopen van tekenbeten:

- de aard van de werkzaamheden
- de werklocatie
- gedrag in de natuur

- kleding
- kennis van preventieve maatregelen
- kennis van het juist verwijderen van teken
- kennis van de ziekte van Lyme
- tekenbeten en ervaren gezondheidsklachten.

Resultaten

81 procent van de respondenten gaf aan ooit tijdens het werk een of meer tekenbeten te hebben opgelopen. 78 procent heeft ook in het huidige werk last van tekenbeten. De tekenbeet komt vooral voor in de oksel, op de arm, rug, navel, lies, boven- en onderbeen en in de knieholte. De liesstreek wordt het meest

genoemd (62 procent). 91 procent van de deelnemers verwijderd de teek bijna altijd binnen 20 uur. Iets meer dan een derde van de respondenten desinfecteert de wond na het verwijderen.

Uit het onderzoek komt naar voren dat o.a. bij de volgende werkzaamheden tekenbeten werden opgelopen: werken in heidevelden, het versnipperen van takken en het aanleggen van afrasteringen. Bij de werknemers die werkzaam zijn op de heide heeft 92 procent wel eens een tekenbeet opgelopen. Verder worden tekenbeten opgelopen in onder meer bossen, weilanden, duinen maar ook in de eigen tuin.

Het werken met dieren verhoogt de kans

Tabel 1 Werkzaamheden met dieren en frequentie van tekenbeten tijdens het werk

Werkaspecten met dieren (bijna altijd/vaak)	Dagelijks/wekelijks tekenbeten	Maandelijks tekenbeten	Soms tekenbeten	Nooit tekenbeten	Totaal
Verwijderen van aangereden en/of geschoten wild (N=53)	23%	19%	51%	8%	100%
Verzorgen dieren in gevangenschap (N=43)	19%	12%	51%	19%	100%
Paardrijden, werk met paarden (N=21)	14%	10%	57%	19%	100%
Verzorgen vee/grote grazers (N=84)	14%	15%	54%	17%	100%
Werk met schapen/kudde (N=47)	13%	19%	55%	13%	100%
Verwijderen kleine kadavers (N=43)	7%	16%	60%	16%	100%

De meeste mensen worden het vaakst gebeten in de liezen (62 procent van de ondervraagden), op armen (56 procent), in de knieholtes (54 procent), op onderbenen (44 procent), in de oksels (43 procent) en op bovenbenen (40 procent).

op het dagelijks of wekelijks oplopen van tekenbeten (17% van de respondenten die aangeven dit 'bijna altijd' of 'vaak' te doen, hebben dagelijks of wekelijks last van tekenbeten). Ook op het gras gaan zitten om te lunchen verhoogt de kans op tekenbeten.

Het contact met dieren betreft de werkzaamheden genoemd in tabel 1. Tekenbeten en de ziekte van Lyme worden een steeds groter probleem. 36 procent van de ondervraagden is wel eens behandeld voor de ziekte van Lyme. Dat is een forse toename in vergelijking met de afgelopen jaren. Ook gebeurt dat vaker voor de tweede of derde keer (zie tabel 2). Behandeling gebeurt doorgaans door de huisarts met een antibioticakuur.

Onderzoek in sector hoveniers en groenvoorzieners

Stigas is gestart met een inventariserend onderzoek naar het voorkomen van tekenbeten en de ziekte van Lyme, in de hovenierssector. Dit onderzoek wordt gesponsord door Menzis.

Doel van dit onderzoek is specifiek:

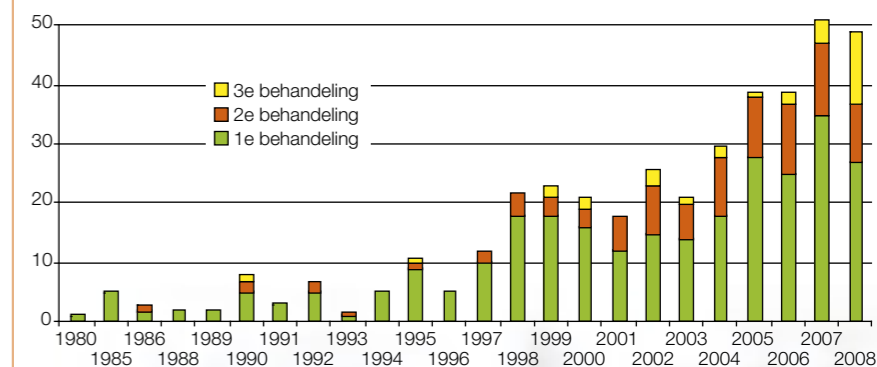
- Inzicht krijgen in de mate waarin hoveniers en groenvoorzieners worden geconfronteerd met de gevolgen van een tekenbeet.
- Bewustwording te creëren voor de risico's van de teek in de werksituatie.
- Gerichte preventieve maatregelen vaststellen om het risico van het oplopen van de infectie en het ontwikkelen van de ziekte van Lyme te voorkomen.

Middels een vragenlijst willen de onderzoekers inzicht verkrijgen in hoe vaak (vermoedelijke) Lyme gerelateerde klachten voorkomen. Hoe vaak worden personen door een teek gebeten, in welke omgeving en tijdens welke werkzaamheden?

Meedoen aan het onderzoek?

Er zijn nog mogelijkheden om deel te nemen aan dit inventariserend onderzoek. U kunt de vragenlijst aanvragen via info@stigas.nl. Een andere mogelijkheid is om een voorlichtingsbijeenkomst te laten verzorgen door de Stigas adviseur bij u uit de regio. U kunt dan tijdens de voorlichtingsbijeenkomst de vragenlijsten invullen. Een voorlichting aanvragen kan bij uw adviseur of via info@stigas.nl. De onderzoeksresultaten worden eind van deze zomer verwacht.

Tabel 2 Steeds meer mensen worden voor ziekte van Lyme behandeld

Een tekenbeet kan diverse klachten opleveren, zoals huidafwijkingen (47 procent), vermoeidheid (46 procent), pijnlijke gewrichten, (28 procent), griepachtige verschijnselen (27 procent), pijnlijke spieren en pezen (22 procent) en het verlies aan kracht in armen en benen (18 procent). 8 procent van degenen die wel eens zijn gebeten tijdens het werk meldde zich daarna ziek.

Een volle werkdag...voor **10** cent. Doe er uw voordeel mee!

Pellenc verovert Nederland met revolutionair elektrisch gereedschap:

- Een volle werkdag op één acculading
- Krachtiger en lichter dan conventioneel gereedschap
- Fluisterstille elektrische aandrijving
- Geen stilstand, geen brandstofkosten

bosmaaiers
grasmaaiers
kettingzagen

hoogsnoeiers
heggenscharen
snoeischaars

Exclusief importeur voor Nederland

Hoopjesweg 48 - 50, 8051 DC Hattem
Tel. 038 - 44 46 160
www.odeleewugroentechniek.nl

**U BELT...
GN RUBBERTRACKS SNELT!**

CAMOPLAST

Hoofdweg noord 37
Postbus 271 2910 AG Nieuwerkerk aan den IJssel
T: 0180 - 322 747 F: 0180 - 322 598
E: info@gnrubbertracks.nl www.gnrubbertracks.nl

**EXCLUSIEF IMPORTEUR VAN
BRIDGESTONE & CAMOPLAST**

Service vanuit een groen hart!

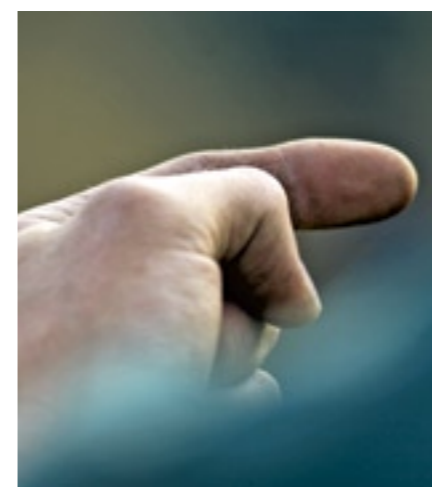
Greenlink heeft een brede en inspirerende collectie eigen en geïmporteerde bomen en planten. Hoveniers, landschapsarchitecten, bloemisten en andere professionals voorzien we van de allermooiste boomkwekerijproducten. Wij zijn u graag van dienst!

www.greenlink.nl

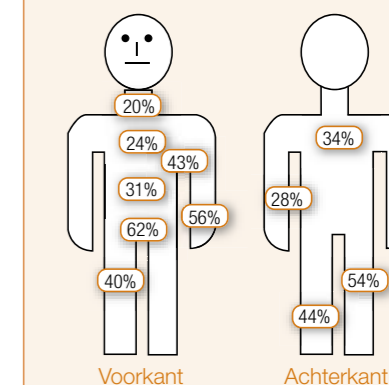
Internationaal groothandelscentrum voor boomkwekerijproducten

Duitslandlaan 2, ITC Boskoop, Hazerswoude
[t] +31(0)172 214110, [f] +31(0)172 210300
[i] www.greenlink.nl, [e] info@greenlink.nl

Op welke delen van het lichaam worden mensen het vaakst gebeten?

Wat kunnen de werkgevers nu al doen?

- Stimuleren van bewustwording van de risico's van de 'teek' in de werksituatie.
- Inzicht krijgen in de mate waarin medewerkers geconfronteerd worden met de gevolgen van een tekenbeet, zorgen voor een goede werkplanning.
- Opstellen van een tekenprotocol.
- Voorlichting geven aan de werknemers.
- Verstrekken van goede kleding en insectenwerende middelen.
- Toezicht houden op het correct dragen van kleding.
- Zorgen voor goed tekenverwijder-instrument.

Wat kunnen de werknemers zelf doen?

- Draag je werkkleding volgens de gemaakte afspraken, zoals bij voorkeur gesloten en huidbedekkende kleding met een lichte kleur en gladde structuur.

- Smeer onbedekte delen van je huid in met een insectenwerend middel (DEET) of draag geïmpregneerde kleding.
- Controleer je kleding en lichaam aan het einde van de dag op teken.
- Gebruik een goed tekenverwijder-instrument en verwijder de teek op de juiste wijze en zo snel mogelijk.
- Noteer de datum van de beet en de plek van de tekenbeet op het lichaam.
- Meld teken/ tekenbeten aan je leidinggevende.

Het tekenprotocol

Het doel van een tekenprotocol is dat de werkgever en bedrijfsarts inzicht krijgen in hoe vaak er vermoedelijk Lyme gerelateerde klachten voorkomen. Het registreren van het aantal werknemers dat een tekenbeet oploopt geeft een indicatie van de omvang van het probleem van deze mogelijk beroepsgerelateerde ziekte. Er

kunnen gerichte preventieve maatregelen getroffen worden. Voor meer informatie over dit protocol, het melden van een tekenbeet en (vermoedelijk) Lyme gerelateerde klachten kunt u contact opnemen met uw bedrijfsarts. Het protocol bestaat uit drie formulieren:

- Registratieformulier
- Meldingsformulier
- Screeningsformulier.

Deze formulieren kunt u vinden op de website weekvandeteek.nl (onder kopje 'werkgevers'). ■

Organiseer voorlichting voor uw medewerkers

De voorlichting heeft als doel:

- De medewerkers bewust te maken van de risico's die verbonden zijn aan het werken in het groen.
- Het voorkomen van het oplopen van de infectie en het ontwikkelen van de ziekte van Lyme.

Inhoud van de voorlichting

- Hoe ziet de teek er uit?
- Waar komen teken voor?
- Hoe kan ik de kans op een tekenbeet verminderen?
- Wat is de ziekte van Lyme?
- Kan de ziekte van Lyme ook een beroepsziekte zijn?

- Hoe voorkom ik de kans op de ziekte van Lyme
 - Hoe kan ik een teek verwijderen?
 - Hoe te reageren bij ziekteverschijnselen?
 - Hoe kan ik de kans op een tekenbeet verminderen?
 - Bespreken Persoonlijk Beschermingsmiddelen, werkgedrag, body check
 - Het tekenprotocol, registratie-, meldings- en screeningsformulier
- Vraag een voorlichtingsbijeenkomst aan via e-mail: info@stigas.nl of www.weekvandeteek.nl.

Tips om de kans op een tekenbeet te verminderen

U kunt op een aantal manieren de kans op een beet van een teek verminderen.

- Vermijd zo mogelijk dichte begroeiing en struikgewas, want hier kunnen zich teken bevinden.
- Draag tijdens het werk gesloten en huidbedekkende kleding van een lichte kleur.
- Smeer de onbedekte huid in met insectenwerend middel.
- Eventueel sokken, schoenen en broek inspuiten met een middel met DEET.
- Eventueel geïmpregneerde broeken met permitrine dragen (verkrijgbaar bij gespecialiseerde outdoorzaken)
- Zorg voor een tekenverwijder-instrument in de EHBO-kist.